

ΑΡΘΡΑ

Γιατί τόσο ανησυχία;

Ανθοσαν τις τελευταίες τρεις εβδομάδες στον διεθνή Τύπο οι αναφορές σε Grexit - και δεν νομίζουμε να οφείλεται αυτό μόνο στις πεισματικές αναφορές στη «διέξοδο» αυτή για την Ελλάδα του Βόλφγκανγκ Σόιμπλε ούτε καν στο μοχθηρό πόκερ που παίζεται γύρω από την ελληνική υπόθεση μεταξύ ΔΝΤ και Ευρωπαίων «εταίρων» της χώρας (=Γερμανίας).

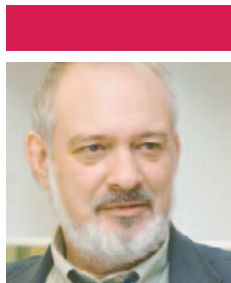
Βλέπετε, ήδη κατά τον εορτασμό των 60χρονων της Ε.Ε. σε πέντε εβδομάδες στη Ρώμη θα υπογραφεί ούτως ή άλλως ένα πανηγυρικό κείμενο των ηγετών των «27» προς την κατεύθυνση της Ευρώπης των δύο-αν μη των πολλών- ταχυτύπων. Αυτή η συζήτηση που άνοιξε δεν βράδυνε λοιπόν να δρομολογήσει εικασίες για μια «διαφορετική» Ευρωζώνη με ενδεχόμενη περιθωριοποίηση των πιο ζορισμένων σημερινών μελών: απ' εκεί μέχρι το Grexit, ένα βήμα! Το πόσο εύκολα η συζήτηση ξεφεύγει φάνηκε άλλωστε από το ότι η ίδια η καγκελάρια Μέρκελ τη μια μέρα -στη Μάλτα- αναγνώριζε ότι πάμε για τις δύο ταχύτητες, την άλλη έσπευδε (περιμαζεύοντας τον Σόιμπλε) να διακηρύξει ότι η Ευρωζώνη θα παραμείνει ενιαία.

Πάντως η αλήθεια είναι ότι ο εμάς η φωτιά δεν αργεί να επεκταθεί στα φρύγανα και τις πευκοβελόνες -τέτοιο, δηλαδή πάντα εύφλεκτο, είναι ο εμάς παγίως το πολιτικό περιβάλλον, όχι; Όμως έχει σημασία το ότι αυτή τη φορά, με απόσταση λίγων μόλις ημερών, ήρθαν δυο ισχυρές φωνές να εκπέμψουν μήνυμα κινδύνου - προειδοποίησης. Με ένταση που ούτε το καλοκαίρι του 2015 δεν την είχαμε καταγράψει.

Ο ΣΕΒ, που παραδοσιακά υιοθετεί χαμηλούς τόνους, ο αυτὴν τη συζήτηση ξεκίνησε σε λογική συναγερμού: Σημείωσε ότι τυχόν δραχμοποίηση -με το χρέος απαιτητό σε ευρώ (και ευρισκόμενο στα χέρια κρατών κατά το μεγαλύτερο μέρος), αν αυτό πάψει να εξυπηρετείται κανονικά -θα οδηγήσει σε απομόνωση της χώρας στη διεθνή κοινότητα, «διακινδυνεύοντας το σύνολο των οικονομικών και κοινωνικών της επιτευγμάτων». Με το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών της χώρας (53 δισ. ετησίως) που κατά 70% αποτελούν εισροές στην παραγωγική διαδικασία να μην μπορεί να καλυφθεί -και με περιορισμένα συναλλαγματικά διαθέσιμα 6,5 δισ.- υπάρχει κίνδυνος κατάρρευσης της παραγωγικής διαδικασίας. Καθώς, επιπλέον, μια τέτοια διατάραξη στη δομή των εξωτερικών συναλλαγών της Ελλάδας θα επέλθει σε φάση επέκτασης

του προστατευτισμού (αναφορά στη μετα-Τραμπ εποχή...) στο διεθνές εμπόριο, τυχόν μη συμμετοχή της χώρας στο μείζον εμπορικό μπλοκ της Ε.Ε. θα αποτελούσε μεγάλη διακινδύνευση.

Το κατά ΣΕΒ σενάριο ενός Grexit θα σημαίνει ότι: Το χρέος της Τράπεζας της Ελλάδος (ουσιαστικά των ελληνικών τραπεζών), ιδίως προς την ΕΚΤ/το Ευρωσύστημα, θα καταστεί άμεσα απαιτητό σε ευρώ. (Αυτό εξηγούσε προς πάσα κατεύθυνση και ο Μάριο Ντράγκι προ εβδομάδων, με τα μάτια στραμμένα μάλλον στην Ιταλία). Παρομοίως το δημόσιο χρέος, το οποίο θα διεκδικείται από τους ξένους «επισημών» δανειστών -σε ευρώ, άνευ τέλους. Όσοι έχουν δάνεια (και μεγαλύτερα δάνεια έχουν αναγκαστικά οι πλουσιότεροι) θα τα εξοφλήσουν λιωμένα σε δραχμές, εφόσον έχουν κεφάλαια στο εξωτερικό (και... έχουν). Όσοι αντιθέτως έχουν καταθέσεις, ακόμη κι αν δεν βρεθούν κουρεμένες στο πλαίσιο bail-in λόγω προσάρτησης των τραπεζών, θα χάσουν σημαντικό μέρος της αξίας των αποταμιεύσεών τους. Πραγματική βελτίωση συντάξεων δεν θα μπορέσει να υπάρξει, καθώς θα έχουν στερέψει οι συνταξιοδοτικοί πόροι. Ομοίως, βελτίωση μισθών με κατάρρευση της παραγωγικής διαδικασίας δεν θα νοείται επί χρόνια. Όλα δε τα παραπάνω -κατά τον ΣΕΒ- απειλείται να συμβούν σε περιβάλλον υπερπληθωρισμού, καθώς το εκδοτικό πρόνομιο «θα ενεργοποιηθεί κατά το δοκούν» (διαβεβαιώνουμε τον αναγνώστη ότι δώσαμε μια κάπως συγκρατημένη εκδοχή του σεναρίου δραχμοποίησης και συνεπειών κατά ΣΕΒ).

Του Α. Δ. Παπαγιαννίδη
skbliz@hol.gr

Με απόσταση λίγων μόλις ημερών, ήρθαν δυο ισχυρές φωνές, αυτές του ΣΕΒ και του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννη Στουρνάρα, να εκπέμψουν μήνυμα κινδύνου - προειδοποίησης για την έκβαση της αξιολόγησης και την πορεία της οικονομίας. Με ένταση που ούτε το καλοκαίρι του 2015 δεν την είχαμε καταγράψει.

Αυτό το τελευταίο, περί νομισματικής διαχείρισης, σαν να λειτουργήσει ως νοηματική πρόκληση προς Στουρνάρα! Ο οποίος, μιλώντας στη Βουλή κατά την παρουσίαση της Ενδιάμεσης Έκθεσης για τη Νομισματική Πολιτική -και αφού ζήτησε να κλείσει η αξιολόγηση το συντομότερο δυνατόν, καθώς «είμαστε στο τελευταίο μίλι, δεν δικαιολογείται αποτυχία», ενώ «το κόστος της μη ολοκλήρωσης θα είναι τεράστιο»- πέρασε στην υπόθεση Grexit. Για να διακηρύξει ότι «θα είναι η απόλυτη καταστροφή». Εξήγησε το κρίσιμο ότι «δεν είναι απλή υπόθεση το Grexit, δεν είναι απλή υποτίμηση», για να φθάσει στο ότι «δεν θα μπορούμε ούτε να ταξιδέψουμε στο εξωτερικό (...) θα μας συλλαμβάνουν στα σύνορα». Συν μια αναφορά σε Βόρεια Κορέα, «ξεφεύγοντας» λιγάκι (φταίει ίσως το κλίμα της Βουλής;).

Τίθεται όμως το ερώτημα στον μέσο πολίτη: Γιατί τόσο ανησυχία;

[SID:10846006]

Επικίνδυνα παιχνίδια με τους ευεργέτες 2.0

Πριν από έναν χρόνο η Ελλάδα κατέκτησε επάξια την πρώτη θέση στη λίστα του Χάρβαρντ με τις χειρότερες διαπραγματευτικές τακτικές του 2015, με τελικό αποτέλεσμα ένα ακρείαστο τρίτο μνημόνιο, κλείσιμο τραπεζών και capital controls. Η σχετική ανάλυση, με τίτλο «Επικίνδυνα παιχνίδια με τους ευεργέτες», αναφέρεται στον «πολεμικό τόνο» που υιοθέτησε η κυβέρνηση Τσίπρα, στο δημοψήφισμα και στο τελικό αποτέλεσμα, που ήταν «ο κ. Τσίπρας και η ομάδα του να αναγκαστούν να αποδεχθούν ένα ακόμα χειρότερο πακέτο από την Ευρώπη». «Το μάθημα; Ένας συμβιβαστικός τόνος θα σε πάει πολύ μακρύτερα από τις μπλόφες και τη ριψοκίνδυνη αντιπαράθεση όταν έχεις υπερβολικές απαιτήσεις» καταλήγει.

Αυτό το μάθημα δεν φαίνεται να το έχει εμπειρώσει η κυβέρνηση Τσίπρα. Έχοντας κάνει 14 μήνες να κλείσει την πρώτη αξιολόγηση του προγράμματος, η κυβέρνηση έμοιαζε αποφασισμένη να κλείσει τη δεύτερη αξιολόγηση στο Eurogroup της 5ης Δεκεμβρίου. Αυτό δεν κατέστη δυνατό. Το Eurogroup κάλεσε την Ελλάδα να συνεχίσει τη διαπραγμάτευση ώστε να κλείσει κατ' αρχήν συμφωνία με τους θεσμούς «το ταχύτερο δυνατόν». Σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση (<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/12/05-eurogroup-statement-greece/>): «Το Eurogroup υπενθύμισε ότι ο στόχος για πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,5% του ΑΕΠ το 2018 θα πρέπει να διατηρηθεί μεσοπρόθεσμα. Υπενθύμισε επίσης την ανάγκη δημοσιονομικής τροχιάς συμβατής με τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (σ.σ.: ισοσκελισμένο προϋπολογισμό κατά μέσο όρο στη διάρκεια του οικονομικού κύκλου).

Προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους δημοσιονομικούς στόχους με διατηρήσιμο τρόπο μετά το τέλος του προγράμματος, οι ελληνικές αρχές ανέλαβαν την υποχρέωση να συμφωνήσουν με τους θεσμούς έναν μηχανισμό και διαρθρωτικά μέτρα που θα το πετύχουν». Είχε προηγηθεί η δήλωση του εκπροσώπου Τύπου του ΔΝΤ Τζέρι Ράις όσον αφορά τη συμμετοχή του στο ελληνικό πρόγραμμα με χρηματοδότηση. Εξήγησε για πολλοστή φορά ότι το πρόγραμμα πρέπει να βασίζεται σε ρεαλιστικούς στόχους, αξιόπιστα μέτρα και ελάφρυνση χρέους, ώστε να προσφέρει εύλογες διασφαλίσεις ότι στο τέλος του προγράμματος η Ελλάδα θα μπορέσει να επιστρέψει στις κεφαλαιαγορές. Όσες ελαφρύνσεις χρέους και να γίνουν δεν θα μπορέσουν να βάλουν τα δημοσιονομικά μεγέθη σε βιώσιμη τροχιά χωρίς μεταρρυθμίσεις που καθιστούν το ασφαλιστικό σύστημα βιώσιμο και βελτιώνουν την ανταπτιζιακή προοπτική της χώρας. Τόνισε ότι το ΔΝΤ διατηρεί τη θέση του ότι το υπάρχον πρόγραμμα που χρηματοδοτεί ο ESM είναι συμβατό με πρωτογενές πλεόνασμα 1,5% του ΑΕΠ, όχι 3,5% όπως προβλέπεται, επομένως δεν θα χρειαστεί να ληφθούν

πρόσθετα δημοσιονομικά μέτρα αν συμφωνηθεί ελάφρυνση χρέους συμβατή με αυτόν το στόχο. Ξεκαθάρισε επίσης ότι το ΔΝΤ θα αποφασίσει αν θα συμμετάσχει στο πρόγραμμα μετά την ολοκλήρωση της 2ης αξιολόγησης, προφανώς για να εκτιμήσει κατά πόσον το πρόγραμμα «βγαίνει».

Αντί να συνταχθεί με το ΔΝΤ που επιμένει στην ελάφρυνση χρέους και στη μείωση των στόχων για πρωτογενή πλεονάσματα, η κυβέρνηση άνοιξε μέτωπο μαζί του διότι θέλει να αποφύγει περαιτέρω μεταρρυθμίσεις στο ασφαλιστικό, στη φορολογία και στα εργασιακά. Η κυβέρνηση προσπαθεί να διατηρήσει το αφήγημα ότι μεταφέρει τα φορολογικά μέτρα στους «πλούσιους» και ότι προστατεύει τις υπάρχουσες συντάξεις, χωρίς να μπορεί να εξηγήσει γιατί είναι δίκαιο οι μισοί φορολογούμενοι να μην πληρώνουν φόρο εισοδήματος, όταν το αντίστοιχο ποσοστό στην υπόλοιπη Ευρωζώνη είναι 8%.

Ή γιατί είναι δίκαιο να προστατεύονται οι υπάρχοντες συνταξιούχοι τη στιγμή που πετισκοκβόνηται οι νέες συντάξεις και αυξάνονται οι εισφορές. Έχοντας εγκλωβιστεί σε ένα αφήγημα από το οποίο ο κ. Τσίπρας αδυνατεί να βγει, έχει αρχίσει ατελείωτες παλινωδίες για εσωτερική κατανάλωση χωρίς σχέδιο εξόδου από την κρίση. Αμέσως μετά το Eurogroup της 5ης Δεκεμβρίου εξόργισε τους πιστωτές με το εφάπαξ βοήθημα που έδωσε στους συνταξιούχους χωρίς προηγούμενη συνεννόηση. Υιοθέτησε και πάλι πολεμικό τόνο, καλώντας τους πιστωτές να τηρήσουν τη δική τους πλευρά της συμφωνίας εφόσον η Ελλάδα τήρησε τη δική της («pacta sunt servanda»), μέχρι που διέρρευσε η επιστολή Τσακαλώτου στο Eurogroup, στην οποία παραδέχεται ότι έχει εφαρμοστεί μόνο το 30% των προαπαιτούμενων για την αξιολόγηση. Σε μία

Της Μιράντας Ξαφά*

* Η κα Μιράντα Ξαφά είναι senior scholar, Center for International Governance Innovation και μέλος της ΔΡΑΣΗΣ.

προσπάθεια να λυθεί το αδιέξοδο πριν τις επερχόμενες εκλογές στην Ολλανδία και στη Γαλλία, οι πιστωτές παρουσίασαν στον κ. Τσακαλώτο την περασμένη εβδομάδα κοινή πρόταση Ευρωπαϊκών-ΔΝΤ που περιλαμβάνει ψηφισμένα μέτρα 2% του ΑΕΠ για το 2018 και μεσοπρόθεσμα, με κάποια να τελούν υπό την αίρεση της επίτευξης των δημοσιονομικών στόχων. Αυτή η πρόταση γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ Ευρωπαίων και ΔΝΤ, εξασφαλίζοντας την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος 3,5% του ΑΕΠ, στο οποίο επιμένουν οι Ευρωπαίοι, με πρόσθετα μέτρα. Προφανώς οι Ευρωπαίοι δεν είναι πρόθυμοι να δώσουν στην Ελλάδα μεγαλύτερη ελάφρυνση χρέους συμβατή με τα χαμηλότερα πλεονάσματα που ζητά το ΔΝΤ. Με τον χρόνο προς τη χρεοκοπία να τρέχει και την οικονομία να βουλιάζει στην αβεβαιότητα, οι επιλογές του κ. Τσίπρα τώρα έχουν περιοριστεί δραματικά. Είτε θα αποδεχτεί τα κοινά αιτήματα Ευρωπαίων και ΔΝΤ, που περιλαμβάνουν ψηφισμένο μηχανισμό διασφάλισης των δημοσιονομικών στόχων μετά τη λήξη του προγράμματος, ή θα πάει σε εκλογές. Την τρίτη «λύση» που συζητείται δεν θέλω καν να τη σκεφτομαι. [SID:10846832]